

ΜΑΡΙΑ Η ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

Χριστέ μου, άπαρνήθηκα την πρώτη τή ζωή μου . . .
 "Αν τή φτωγή μου τήν καρδιά είχα για τους πολλούς
 Σάν περιβόλι δλάνοιχτο πού τρέχανε να κόψουν
 Χλωμούς, εύκολογέννητους και μαγικούς άνθους.

"Αν τó κορμί μου εΐτανε θείου κρασιού ποτήρι
 Πού σπάταλα σκορπίζοντας μεθήσι δυνατό
 Έμοίραζεν όνειρατα και πίικρες και λαχτάρα
 Μέ τó κρασί τ' άνέροτο, τó πύρινο πιωτό.

"Αν στή ματιά μου βίασάγα, στα χείλη μου κρατούσα
 Τά πάθη πού γι' άγίατη μου γυρεύαν ν' άναρτούν
 Σ' αίματα φλογερόχρωμα και σέ ματιές πού σβήνουν
 Και σέ καρδιές πού θνήσκοντας μόνο για μέ χτυπούν.

Εΐμουν εγώ ή Μαγδαληνή, τó ζωντανό μεθήσι,
 Ένας ώραϊός δαίμονας και τής φωτιάς θεά.
 Μά ήρθες έσύ, και δάκρυα πρωτόγνωρα ξυπνήσαν
 Στής στειρεμένης μου καρδιάς τή φλογερή σπηλιά.

Τής άρετής, Χριστέ, οί όχτροί μυρωδικά μου έφεραν
 Πολύτιμα· στα πόδια σου, ιδές με, τά σκορπώ.
 Συχώρα με ! συχώρα με ! τά περιουμένα αίρίνο
 Για νάρθω στό γλυκύτατο πού δείχνεις ούρανó . . .

Νάρθον και μύρον άρώματα σκορπίστηκαν τριγύρω
 Στού ήλιου τά στεφνόφωτα πού χάιδευαν δειλά
 Τοú Ναζωραίου τó γλυκό και σκεφτικό κεφάλι
 Και τής πικρής άμαρτωλής τά ξεπλέκα μαλλιά.

"Έγυρε τ' "Άστρο κι' άντηγίει τó σχώριο, τονισμένο
 "Ψάν ούράνιο κάλεσμα μ' άγγελικές φωνές . . .
 "Ό ήλιος χάιθηκε, ξανά για νάρθη να φωτίση
 "Άμαρτωλής γονάτισμα κι' άμαρτωλών χωρές.

ΚΑΘΑΡΕΤΗ ΔΗΛΑ

Η ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ*

Ανάλυση τού ποιητικού έργου τού Σολωμού δέν περιμένετε βέβαια από μένα. "Όλοι σας, είμαι βέβαιος, ξέρετε άπ' έξω κάποιους στίχους τού Ποιητή και οί στροφές τού άθάνατου Έγνου φτερουγίζουσε μέσα στο μυαλό έλονών μας. Και όμως θά ήθελα να διαβάζαμε μαζί τούς στίχους τούς περίφημους τών «Έλευθερων Πολιορκημένων» και θά ήθελα ν' ακούσετε τή Μαρία, θυγατέρα και γυναίκα μαζί τού Λάμπρου, να τραγουδάη «Τά Δυό 'Αδέλφια» και τήν «Τρελλή Μάννα.» Παθητικώτεροι και σπαρταχτικώτεροι στίχοι δέν είναι άλλοι στή νεοελληνική τήν ποίηση. "Αλλ' ό Σολωμός δέν είναι ό ποιητής τών στρωτών στίχων και τής χτυπητής όμοιοκαταληξίας· αν βάλετε μάλιστα και τή γλώσσα του τήν αρκετά άκανόνιστη και τó νόημα τó βαθύ

και κάπως κρυμμένο θά συμφωνήσετε μαζί μου, πώς πρέπει να τόν άφήσουμε στήν Όλυμπία του τή γαλήνη. Τό ίδιο θάλεγα και για τόν άλλο τόν έπίσης μεγάλο Ζακυνθιανό, τόν Κάλθο, πού μας θυμίζει με τίς άνυπόταχτες τίς 'Ψδές του τόν άρχαίο τόν Πίνδαρο. Αύτός κι ό Σολωμός είναι οί δυό πανύψηλες κολόννες τής Έφτανησιώτικης Ποιητικής Σχολής, πού έβγαλε μαθητάδες άξιους: τόν Τερτσέτη, τόν Τυπάλδο, τó σατυρικό Λασκαράτο, τó Μαρκορά και τόσους άλλους άκόμα

Έφτανησιώτης είναι και τής Μαδουρης ό περιφημος έρμητής. "Αλλ' αν και Έφτανησιώτης, ό Βαλαωρίτης δέ φαίνεται έπηρεασμένος τόσο άπό τó Σολωμό όσο άπό τή Δημοτική τή Μούσα. Η ποιήσή του είναι καθαυτό συνέχεια τών λαϊκών τραγουδιών, κ' ή άντρεία μελωδία τού στίχου του, θαρρείς πώς βγαίνει άπ' τήν άρματωλική τή λύρα. Λαϊκώτερος, έρμητικώτερος, παθητικώτερος τού Σολωμού και τού Κάλθου, είναι ό έμπνευσμένος ψάλτης τής άρματωλικής ζωής, είναι ό μεγαλόστομος βάρδος τού 21, κι ό τροβαδούρος τών κατορθωμάτων και τών συμφορών τής Πατρίδας. Είναι ό Έθνικός Ποιητής. "Ό στίχος του γρριμμένος στή γλώσσα τών δημοτικών τραγουδιών, πλουτισμένος με όλους τής γλώσσας τούς ιδιοματισμούς, ξεχειλίζει άπό ζωή, άπό δύναμη, άπό πάθος. Δέν έχει όμοιο τή φαντασία τού Κάλθου, ούτε τó βάθος τού στίχου τού Σολωμού. Πάντα, ώστόσο, άπομένει μιά κορφή τού νεοελληνικού Παρνασσού, και ή ποιήσή του σιμειώνει: ένα σταθμό στήν ποιητική φιλολογία μας.

Τέτοιος ό φλογερός ποιητής τών «Μνημοσύνων» και τής «Κυρά-Φροσύνης.» Η λύρα του ψάλλει παντού και πάντα τήν Πατρίδα, κι αν κάποτε τραγουδάει και κάποια αίτημα άλλο ό Βαλαωρίτης, βρίσκει τρόπο να τó συνδέση με μιά κεντρική πατριωτική ιδέα. Τέτοιο τó θέμα πού ψάλλει άριστοτεχνικά και στέ «Φωτεινό» τó καλλίτερο ίσως τών ποιημάτων του. "Ό Φωτεινός, γέρος ζευγολάτης και παλιός πολεμιστής, διοργανώνει συνωμοσία για να διώξη τούς Ένετούς άπ' τήν πατρίδα του τή Λευκάδα. Φεύγει λοιπόν στα βουνά, έπου στήνει τó αρχηγείο του. Παίρνει όμως μαζί του και τή μονάκριβη θυγατέρα του τή Ηωδοίλα, και προβλέποντας τó θάνατό του, τήν άρραβωνιάζει με κάποιο άπό τά πηλλυγκάρια του. Τό ξετύλιγμα τού μύθου δίνει άφορμή στήν ποιητή να τανίση κι άλλες, έξόν άπό τήν πατριωτική, χορδές τής θαυμασίας λύρας του. Να έξαφνα πώς περιγράφει τή Ηωδοίλα, τόν άγνόν εκείνο κρίνο της Λευκάδας :

Τήμεν' άκόμη άνύπαντρον, μιά μένη θυγατέρα,
 Η έμορφη ή Ηωδοίλα του, γλυκό του στεφνοπαίδι.
 Δέν είχε κλείσει δεκαεπτά κι άριστο έμοσχορόλα

* Η άρχή στήν άριθμό 411.

τοῦ λόγγου τ' ἀγριολόλουθο. Ποτὲ παρόμοιο μάτι
 Τῆ δούξ, δὲν ἐφώτισε πατέρα ἐβδομηγυγάρη.
 Οὔτε τ' ἀγέρι τοῦ Μαγιστοῦ τόση δροσιά καὶ γλύκα
 Χύνει ποτὲ σὲ σωθικὰ μυριοφαρμακωμένα,
 "Ὅση ἐσκορποῦσε ἐλέγγρα μετὸν ἀνακαμὸ τῆς
 Αὐτῆ τοῦ Κόντρον ἢ ἀμάλαγγ, περήφανη παιδοῦλα.
 Μὲ τὸ τραγοῦδι κάθεται στὸν ἀργαλειό κ' ὑφαίνει,
 Μὲ τὸ τραγοῦδι διάζεται, μετὸ τραγοῦδι φέρνει
 Τῆ σάμινα στὸ κεφάλι τῆς μετὸ Φρηγᾶ τὸ κρόο,
 Τὸ κρόο, τὰῖρετο νερό. Στὸ βότανο, στὸ θέρο,
 Παντοῦ στὸ στερολόγγημα, στὸν τρήγο, στὸ κοπάδι.
 "Ὅσε περάση τῆς καρδιάς τὰ σύγγεν' ἀποδιώχνει.
 Καὶ βασιλεύει ἐποῦ σταθῆ παρηγοριά καὶ γέλιο.
 Δροσοτολίδα τῆς αἰγῆς, χαρά, χαρά στὰ χεῖλη
 Ποῦ θὰ τὴν πιῶν μ' ἓνα φίλι, χνοῦδι παρθένου κρίνου,
 Χαρά, χαρά στὰ δάκτυλα, ποῦ τὸ μαλάξουν πρώτα!

Εἶναι ἴδια τῆς Ναυσικαῆς ἢ Ὀμηρικῆ περιγραφῆ
 στὴν Ὀδύσεια. Ἄς δοῦμε τώρα πῶς στὴν καρδιά
 τῆς ἀθώας αὐτῆς παιδοῦλας ἄρχισε νὰ λουλουδίξῃ
 ἢ Ἀγάπη γιὰ τὸν καλὸ τῆς: Εἶναι ἢ νύχια τῶν
 ἀρραβώνων τῆς κ' ἢ κόρη πάει νὰ κοιμηθῆ.

Κ' ἐπλάγιασε πρώτη φορά χωρὶς νὰ βασιλέψουν
 Τὰ μάτια τῆς τὰ φωτεινὰ στὰ βόθρη τοῦ πελάγου
 Ποῦ πλημμυρεῖ γλυκὰ γλυκὰ τῆς νεότης τὸ κρεβάτι
 Καὶ πῶχει κήματα κι ἀφροῦς, ἐνείρατα κ' ἐλπίδες.

Μέσα σ' ἐκείνην τὴν καρδιά, π' ὡς τότε σφραγισμένη
 Δὲν ἐνοιθε τὸ κέντημα τοῦ πόνου καὶ τὴν πίκρα,
 Μιὰ μελισσοῦλα παρδαλή, ποῦ τὴν ἔλν Ἀγάπη,
 Κι ἀντὶ τὰ δειντρολίξανα νὰ βέσκη καὶ τὰ ρόδα.
 Ρυζαίνει ἀνθρώπινες καρδιές, κ' ἐκείθε πίν' ἢ κλέφτρα
 "Ὅση, ἔν εὐρῆ, μεσοχολιά, ὅση, ἔν εὐρῆ, γλυκάδα,
 Εἶχε φωλιάσει μυστικὰ κ' εἶχε ξυπνήσει τόση.
 Κ' ἐνθ' τῆς ἐκατάβραχε τὰ σπλάχνα μετὸ μέλι
 Π' ἀκούραστα ξεδιάλεγε μέσα σὲ τέτοιο κήπο,
 Χωρὶς νὰ θέλῃ κάποτε, στὴν τρέλλα, τὸ θυμὸ τῆς.
 Τῆ μαύρη τὴν ἐλόχευε σκληρὰ μετὸν ὄστρο τῆς.

Τέτοιους στίχους θὰ τὸ θεωροῦσε βέβαια τιμὴ
 του νὰ τοὺς ὑπογράψῃ κάθε ποιητῆς καὶ δικὸς μας
 καὶ ξένος. Καὶ ὅμως δὲν εἶναι οἱ καλλίτεροι τοῦ
 Βαλαωρίτη Στὰ πατριωτικά του τὰ τραγοῦδια ὁ
 ποιητῆς ἀνεβάζει πολλές φορές τὸν Πήγασό του σὲ
 λυρικώτερα ὕψη καὶ γίνεται Προφήτης ἐμπνευσμέ-
 νος ἀπὸ κάποια ἀθώρητη Θεότητα . . .

Μὰ κειρὸς πιά, θαρρῶ, νὰ προχωρήσουμε στὸ
 τέλος τῆς ἀρκετὰ μακρυᾶς αὐτῆς μελέτης. "Ὅστερ'
 ἀπ' τὸ Βαλαωρίτη ἢ ποίησι, πέφτει σὲ χαμηλότε-
 ρο κάπως ἐπίπεδο μετὸς Παράσχους, τοὺς Ραγ-
 καθῆδες, τὸ Βασιλειάδη, τὸν Παπαρρηγόπουλο καὶ
 τόσους ἄλλους ἀκόμα. Γρήγορα ὅμως μιὰ καινούρ-
 για ζωὴ χύνεται καὶ πάλι στὸ ἐθνικὸ τὸ Τραγοῦδι
 καὶ ποιητῆς σὺν τὸν Κρυστάλλη, τὸ Δροσίνη, τὸ Βι-
 ζυγηδὸ καὶ ἄλλους, φέρουνε νέα γλύκα καὶ δροσιά
 ἀγροτικῆ στὴν ποίησή μας, ποῦ με μιᾶς πετιέται
 εὐτὺς κατόπι μεσοῦρανα μετὸ μεγάλο τὸν Παλα-
 μᾶ μας.

Τὸ πῆδημα εἶναι τόντις τόσο ἀπότομο καὶ τόση
 ἀπόσταση χωρίζει τοὺς σύγχρονους ὄλους ἀπ' τὴ με-
 γαλοφάνταστη Παλαμικῆ ποίησι, ποῦ ξαφνίζει κα-
 θαυτὸ καὶ συντελεῖ βέβαια ὥστε νὰ μένη σὺν ἔξω
 καὶ μακριὰ ἀπ' τὸν καιρὸ του ὁ ἀσύγκριτος καὶ ὑ-
 περνήφελος ποιητῆς τοῦ «Δωδεκάλογου τοῦ Γύ-
 φτου» Γιατὶ ὁ Παλαμᾶς δὲν εἶναι μόνο ὁ "Ἰλληνας
 ποιητῆς, οὔτε παθαίνεται μονάχα ἢ Μοῦσα του μετὸ
 τὰ ἐνείρατα καὶ τὰ πάθια τῆς Φυλῆς. Εἶναι πρὶν
 ἀπ' ὅλα ὁ Ἄνθρωπος κι ὁ Φιλόσοφος Παιητῆς. «Ἡ
 ἄρπα του ἢ χρυσολεφκντένια» μετὸς ἀμέτρητες
 χορδὲς πάλ्लεται: ἀπ' ὅ,τι ψηλὸ κ' εὐγενικὸ στὸν κῶ-
 σμο ὄλο, κ' ἢ Μοῦσα του ἀπόκοτα ἀντικρύζει ὄλα
 τὰ προβλήματα καὶ γυρεύει νὰ σηκώσῃ ὄλων τῶν
 μυστηρίων τοὺς πέπλους. Φυσιολάτρης κατὰ σειρά
 καὶ πανθεϊστής καὶ χριστιανὸς καὶ ὀλιστῆς καὶ ἄ-
 θεος, σ' ὄλα πιστεύοντας καὶ τῶν πάντων ἀρνητῆς,
 σιμώνει σ' ὄλα τοῦ κόσμου τὰ προβλήματα καὶ ἀ-
 πλώνει τὰ χέρια πρὸς ὄλες τὶς Χίμαιρες γιὰ νὰ τ'
 ἀποσύρῃ κατόπι μετὸς τῆς ἀμφιβολίας τὴν πίκρα καὶ
 νὰ τευτῶσῃ τὸ αὐτὸ πρὸς κάποια μακρινὴν Ἀρμονία
 ποῦ περιχύνει τὸν κόσμο καὶ τὴ Δημιουργίαν ὀλά-
 καιρη . . .

Τέτοια ἢ ποίησι τοῦ Παλαμᾶ. Στὶς περιφίγμες
 τὶς «Πατρίδες» του, ἀφοῦ ψάλλῃ τὸ χωριὸ του, τὴν
 Ἀθήνα, τὴ λευτερωμένη καὶ τὴ σκλάβαν Ἑλλάδα,
 ἀφοῦ κλάψῃ ἀπάνου ἀπὸ τὴν Ἠπειρο κι ἀφοῦ ἀ-
 πλώσῃ τὰ φτερά του μαζί μετὸ Δικέφαλο Ἄητὸ
 ἀπάνου ἀπὸ τὴν Πύλη, ἀφοῦ ταξιδέψῃ στὰ πέντε
 τοῦ κόσμου πέρατα, ποῦ εἶναι πάντα γι' αὐτὸν Πα-
 τριδες, πετάει μεγαλοφάνταστος στοὺς ἀστρικούς τοὺς
 κύκλους καὶ βρῖσκει πῶς οἱ κόσμοι

Σέρνονται, φεύγουν, τρέχουνε κυνηγημένοι

Καὶ μόνος ὁ ποιητῆς ἀκίνητος καὶ ἀμφιδάλλον-
 τας φωνάζει:

Μόνος ἢ φοχὴ μου, σὺν τὸ πολικὸ τ' ἀστέρι
 Ἀσάλευτη, ὅμως λαχταρίζοντας προσμένει:
 Δὲν ἔρει ἀπὸ ποῦ ἔρχεται, ποῦ πάει δὲν ἔρει.

Καὶ κλείει τὸ αἰθέριο πέταγμα του μετὸν παν-
 θεϊστικὸ καὶ μεγαλόφωνον αὐτὸ Ἔγμνο:

Πατρίδες! ἄερα, γῆ, νερό, φωτιά! Στοιχεῖα
 Ἀχάλαστα, καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος τῶν πλασμάτων
 Σὲ θὰ περάσω στὴ γαλήνη τῶν μνημάτων
 Ἢ σὰς ξανάθρω, πρώτη καὶ στερνὴ εὐτυχία!

Ἄερας μέσα μου ὁ λαὸς τῶν ἐνείρατων
 Στὸν ἄερα ἢ πά, ἢ πά, στὴν αἰωνία
 Φωτιά, φωτιά κι ὁ λογισμὸς μου, τὴ μανία
 τῶν παθῶν μου ἢ πά, ἢ πά, ἢ λύσσα τῶν κινήτων.

Τὸ χωματόπλαστο κορμὶ χῶμα κ' ἐκαίνο.
 Ἄερα, γῆ, νερό, φωτιά ἢ ξαναγίνω,
 Κι ἀπὸ τῶν ἐνείρων τὸν ἄερα, κι ἀπ' τὴν πύρα

Τοῦ λογισμοῦ, κι ἀπὸ τῆ σάρκα τῆ λυμένη
Κι ἀπ' τῶν παθῶν τῆ θάλασσα πάντα θά βγαίνει
Ἦχος πνοῆ, παράπονο, σάν ἀπὸ λύρα.

Αὐτὰ μονάχα γιὰ νὰ λάβετε μιὰ μικρὴ ἰδέα
τῆς φιλοσοφικῆς ποίησης τοῦ Παλαμᾶ. Ἄλλ' ἡ πο-
λύχορδη Αἰολικὴ του λύρα φάλλει ἐπίσης ὑπέροχα
τοὺς ἀγῶνες καὶ τοὺς πόθους τῶν λαῶν καὶ τονίζει
γιὰ τὴ Λευτεριά μεγαλόφωνους ὕμνους. Οἱ Μπε-
ρικές νίκες ἐμπνέουν στὸν Παλαμᾶ ἕνα ἀπὸ τὰ με-
γαλοφωνότερά του ποιήματα ἐνῶ τῆς Ἑλληνικῆς
Πατρίδας οἱ πόθοι καὶ τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατο-
ρίας τὰ μεγαλεῖα, μὲ τὴν ἀντίθεση τοῦ παρουσιάζ-
ουν μπρὸς στὴ σημερινὴ τοῦ Ἔθνους ἀδοξία, τὸν
μεταβάλλουσε πότε σ' ἐθνικὴ Κασσάντρα καὶ πότε
σ' ἐμπνευσμένο καὶ μεγαλόστομο Προφήτη. Τέτοιος,
ἐθνικός Ἡσαΐας, εἶναι στὸν «Προφητικόν», ἕναν
ἀπὸ τοὺς δώδεκα λόγους τοῦ «Δωδεκάλογου τοῦ
Γύφτου» Περιγράφει τὸν ξεπεσμό τῆς Αὐτοκρατο-
ρίας στὰ ὑστερινὰ τὰ χρόνια, περιγράφει τὸ «γλεν-
τοκόπο Βασιλιά» ἀνάξιο ἀρματοδρόμο μὲς τὸ Τσίρ-
κο, κλαίει τοὺς Ἀκρίτες παραρριγμένους,

«παιδιῶν περίγελα καὶ μπαίγνια»

καὶ φωνάζει :

Ἄφρισιμένοι !

πλακώνει, πλάκωσε ἢ Τουρκιά !

Κι ἀφοῦ κλάψῃ τὸ πέσιμο τῆς Αὐτοκρατορίας
κι ἀφοῦ τονίσῃ ἕνα μυρολόι, πόνου μαζὶ καὶ κατάρ-
ρας, ὁ ποιητὴς προλέγει πῶς ὅλη αὐτὴ ἡ δόξα θὰ
καταντήσῃ μιὰ μέρα, ἀλλοίμονο ! στὸ μικρὸ Ἑλλη-
νικὸ Κράτος :

ἕνα γέλοιο, ἕνα παράλλαμα, ἕνα φέμα,
ἕνα κλάμα, ἕνα ΒΑΣΙΛΕΙΟ.

Κ' ἐξακολουθεῖ ὑπέροχα ὁ Προφήτης :

Ὁ δικέφαλος ἄϊτός σου νά ! μακριὰ
μακριὰ πέταξε μὲ τᾶξια καὶ μὲ τᾶγια,
καὶ θὰ ἰσκιώσουν τὰ τετράπτερα φτερά,
λαοὺς ἄλλους, κορφὰς ἄλλες, ἄλλα πλάγια.
Πρὸς τὴ Δύση καὶ πρὸς τὸ Βορρῖᾶ
τὴν κορῶνα φέρνει, καὶ κρατᾶ
—καὶ τὰ νύχια του εἶν' ἀρπάγια—
καὶ τὴ δόξα καὶ τὴ δύναμη κρατᾶ.
Καὶ τὸ γέλοιο, καὶ τὸ φέμα, τὸ Βασιλεῖο
ποῦ γεννήθηκε ἀπὸ σένα μὲς τὸν ἥλιο,
κόϊτα, θεέ ! θὰ σέρνεται μπροστά
σὰ μπαλαρωμένη κουκουβάγια.
Μ' ὄλα σου θὰ εἶ τὰ χαμηλὰ
μὲ καμμιὰ σου θὲ θὰ εἶ μεγαλοσύνη,
κ' οἱ προφήτες ποῦ θὰ προσκυνᾶ
νᾶνοι καὶ ἀρλεσκίνοι.
Καὶ σοφοὶ του καὶ κριτάδες
τοῦ ἀδικου λόγου οἱ τροπαιοῦχοι
καὶ διαφεντευτάδες
κυβερνήτες του οἱ εὐνοῦχοι.

Ἄλλ' ὁ ποιητὴς δὲν τελιώνει τὴν προφητεία
του, κύριοι, τόσο ἀπαισιόδοξα.

Προφητεύει πῶς τὸ κατρακύλισμα αὐτὸ τῆς ἐ-
θνικῆς ψυχῆς θὰ ἐξακολουθήσῃ :

Ὅσο νὰ σὲ λυπηθῇ
τῆς ἀγάπης ὁ Θεός,
καὶ νὰ ξεμερώσῃ μιὰν ἀγῆ,
καὶ νὰ σὲ καλέσῃ ὁ λυτρωτής,
Ὡ Ψυχὴ παραδαρμένη ἀπὸ τὸ κρῖμα !
Καὶ ἠακούσῃς τὴ φωνὴ τοῦ λυτρωτῆ,
θὰ γδυθῆς τῆς ἁμαρτίας τὸ ντύμα,
καὶ ξανά κυβερνημένη, κι ἀλαφρὴ,
θὰ σαλεψῆς σάν τὴ χλόη, σάν τὸ πουλί.
σάν τὸν κόρφο τὸ γυναικίσι, σάν τὸ κῆμα.
καὶ μὴ ἔχοντας πιὸ κάτω ἄλλο σακί !
νὰ κατρακυλήσῃς πιὸ βαθιὰ
—στοῦ Κακοῦ τῆ σκάλα,—
γιὰ τάνεθασμα ξανά ποῦ σὲ καλεῖ,
θὰ αἰστανθῆς νὰ σοῦ φυτρώσουν, ὦ χαρά !
τὰ φτερά,
τὰ φτερά τὰ πρωτινά σου, τὰ μεγάλα !

Μὲ τὸν παρήγορον αὐτὸ στίχο τοῦ μεγάλου
μας Ποιητῆ κλείω, κύριοι, κ' ἐγὼ τὸ ταπεινὸ μου
τ' Ἀνάγνωσμα. Ἄλλὰ πρὶν ἀφήσω τὸ βῆμα τοῦτο,
ἄς εὐχηθῶμε, κύριοι, μαζὶ τὰ φτερά αὐτὰ τῆς Ἑ-
θνικῆς Ψυχῆς, δυνατὰ, πλατιὰ κι ἀθερόλαμπα, σάν
τῆς Μούσας τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ, νὰ φυτρώσουν
πιὰ τὸ γρηγορώτερο !

Μ. Δ. ΦΡΑΓΚΟΓΩΗΣ

ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

ΥΨΙΔΟΜΑΝΙΑ

Κάποτες λέω πῶς καλὰ ἔκαμαν οἱ Γάλλοι κι ὀ-
νομάσανε τὸ γράμμα Ὑψιλὸν «Ἑλληνικὸ Ἴωτα»,
ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει ψηφὶ μέσα στὰ Εἰκοσιτέσσερα
ποῦ ἀγάπησε ὁ Ρωμῖος τόσο ὅσο τὸ Ὑψιλόν. Εἶ-
ναι τὸ χαδεμένο του. Ἄμα θελήσῃ νὰ γράψῃ καμιὰ
ἀουνήθιστη ἢ ξενικὰ λέξη μὲ τρόπο ποῦ νὰ φαίνε-
ται ὀρθογραφημένη, ἀμέσως τὸ Ὑψιλόν.

Ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ Βεζίρη, ποῦ μίητε κἄν ἀ-
κούσαμε ποτὲ πῶς προφέρεται **Βεζόρη** ἀπὸ τοὺς
Τούρκους, τὸν βγάλαμε στὸ γραφτὸ μας λόγο **Βε-
ζύρη**, καὶ **Βεζύρης** σεφινάξει μέσα στίς ἐφημερίδες
μας. Καὶ τόσο καθιερώθηκε ἡ εὐγενικὰ αὐτῆ ὀρθο-
γραφία, ποῦ μᾶς φαίνεται πιὰ ἀδύνατο, ἴσως μάλι-
στα καὶ βιάρβαρο καὶ προσβλητικὸ, νὰ ξαναγραφτῇ
τέτοιο ἐπίσημο ὄνομα μὲ **Ἴωτα**.

Πρέπει ὅμως νὰ ὑπάρχῃ κι ἄλλος σάν πιὸ ψυ-
χολογικὸς λόγος ἐδῶ. Πρέπει νὰ τριγυρίζουνε δι-
λαδῆ στὸ μνημονικὸ μας, σάν ἀόριστες κι ἀβέβαιες
εἰζόνες, κάποιες λέξεις ποῦ μισοφέγγει μέσα τους